

1. Tiedon ja päätöksenteon avoimuus

- Omien terveystietojen saaminen ja siirtyminen asiantuntijoiden välillä joustavasti ja nopeasti.
- Hallinnon asiakirjat täysin avoimiksi, suunnitelmat, dokumentit, hankinnat, tilaukset, kilpailutukset.
- Tullitietojen läpinäkyvyys
- Dokumenttien saavutettavuus ja uudelleenkäytettävyys.
- Päätösten julkisuus, myös virkamiespäätökset.
- Avoimuus ja läpinäkyvyys: tietovarantojen avaaminen, hankerekisterin käyttö
- Datan avaaminen
- Yhteisöjen omistaja- ja edunsaajatietojen julkisuutta lisätään
- Yksityissektorin kautta kanavoidun kehitysyhteistyön avoimuus ja hankekohtainen tiedon saatavuus.
- Julkaista nettiin raportit IT-hankkeiden etenemisestä & kustannuksista, julkaista nettisivuilla mm. määrärahan myöntöpäätökset
- Maakohtainen veroraportointi
- Tiedon luokittelu ja kuulemisen riittävä laajuus.
- Edistetään läpinäkyvyyttä ja avointa tietoa ulkomaankaupasta
- Halukas ja riittävän röyhkeä viranomainen voi tällä hetkellä halutessaan viivyttää julkisuuslain mukaista tiedonluovutusta jopa vuosia. Viranomainen voi siis piilottaa perustuslain jokaiselle takaamia tietoja melko huoletta. Tämä ongelma kaipaa keskustelua ja siihen lukuisia parannusehdotuksia: esimerkiksi julkisuusasiamies, hallinto-oikeuden pikaratkaisut selvästi virheellisesti toteutetuissa päätöksissä tai tietopyyntöjen toteuttaminen "kolmannen osapuolen" eli autonomisen tietopalvelun kautta.
- Entistä ymmärrettävämmät ja havainnollisemmat päätöksentekoaaineistot
- Kustannusten ja päätöksen esittäminen yhdessä Avoin ja osallistava hallinto
- Edistetään päätöksenteon avoimuutta
- Avoimen valmistelun edistäminen (määritellään best practice -ohjeistukset esim. lainsäädännön avoimelle valmistelulle yhdessä järjestöjen kanssa)
- Päätösprosessien ymmärrettäväksi tekeminen/visualisointi - missä menee minulle tärkein asia
- Valmisteluvaihe avoimeksi ja kommentoivaksi kaikilla tasoilla. Avoimuuden viestinnän kehittäminen. Valtion järjestelmät avoimen lähdekoodin pohjalle. Joukkoistaminen eri tasoilla käytäntöön.
- "TOTUUS - OIKEUS - VAPAUS" on yksi mottoni ollen myös aina tärkein elämän aihe, kaikilla kaikkialla. Tällöin muun muassa zombie -toiminnot ovat rikoksia aina valtiopetokseen / -siin asti sodalla yhdistettynä muuhun rikollisuuteen.
- Viestinnän oikea-aikaisuus ja kohdentuminen oikeille ryhmille
- Kunnanhallituksen rooli omien päätösten laillisuuden ja riskien valvonnassa? Jääviys?
- Yksityisyyden suojaaminen.
- Järjestää Hacathon -tyyppisiä tilaisuuksia esim. julkisen tiedon visualisoimiseksi.
- Digitalisaatio avoimuuden edistämiseen

2. Yhtiöittäminen ja julkisuus

- Julkisuus ja läpinäkyvyys (julkisuuslain uudistaminen mm. läpinäkyvyyden parantaminen kattamaan mm. julkiset liikelaitokset) jos julkishallinnon tehtäviä ulkoistetaan nykyisten suunnitelmien mukaisesti, toiminnan ja talouden läpinäkyvyys taattava sekä päätöksenteon perusteet oltava julkisia
- Julkisuuslaki, erityisesti palveluiden yksityistämisen näkökulmasta
- Julkisuuslain muutostarpeet, erityisesti yhtiöittämisen osalta. Osallistuvan, aktiivisen kansalaisen edellytys on mahdollisuus tutkia, pohtia, jakaa ja keskustella julkisesta vallankäytöstä sekä julkisen vallankäytön perustana käytettävästä tiedosta.
- Julkisin varoin toimivien yhtiöiden toiminnan avoimuuden lisääminen ja hyvän hallintotavan vaatiminen. Selkeämmät pelisäännöt.
- Kuntien ja valtion tehtävien yksityistämisen riskit sekä ylikansallisten toimijoiden valvonta mm. verotuskysymyksissä?
- Julkisuuslainsäädäntöä on muutettava siten, että julkisen rahan ja vallan omistamat ja hallinnoimat yhtiöt tulisivat julkisuuslain piiriin. Esimerkiksi tulevat SoTe-yhtiöt voivat muodostaa valtavan ongelman hallinnon avoimuudelle. Jo nyt esimerkiksi Länsimetron tapaus osoittaa ongelmia.
- Monikansallisten yritysten maakohtaisten verotietojen ja yritysten todellisten edusaajien julkisuus sekä näiden tietojen helppo saatavuus.
- Kuntien osakeyhtiöiden tiedot pitäisi julkistaa kuten julkisuuslaissa on säädetty viranomaisista, luonnollisesti ottaen huomioon todelliset liikesalaisuudet
- Veroparatiisit kuriin. Ylikansallinen ilmoitusvelvollisuus veroparatiiseihin sijoittajista sekä verotus asialliseksi. Samoin eläkeyhtiöt pois veroparatiiseista ja sijoittamaan kotimaan yleishyödyllisiin kohteisiin mm. rakentaminen ja teiden kunnossapito.
- Yksityispuolen lahjus- ja korruptiotuomiot yhtä ankariksi virkamiespuolen kanssa.
- Rakenteellisen ja muun korruption ehkäiseminen mm. edellisessä teemassa mainittujen muutosten suhteen sekä avoimuuden säilyttämiseksi kaikissa uusien toimijoiden toimissa jne.
- Yritysten halukkuus valtiota vastaan kohdistettuihin oikeudenkäynteihin näyttää lisääntyneen. Eräissä tapauksissa yritykset voivat käyttää hyväkseen julkisuuslain säännöksiä. Tämä voi saattaa yritykset parempaan asemaan kuin valtion viranomaiset.

3. Selkeä virkakieli

- Virkakieli vaikeaselkoista, yleensä mutta erityisesti (lapsille ja) nuorille. Nuorten kansalaisen ei ole helppoa hahmottaa missä ja miten asiat päätetään ja valmistellaan.
- Selkeä ja ymmärrettävä virkakieli
- Virkakieli
- Viestintä ja kieli. Kieli on krooninen ongelma hallinnossa. Kampanjoinnista huolimatta siihen keskittyminen on yhä lapsipuolen asemassa, mikä näkyy rahanjakona. Teknologia kytkeytyy pääosin juuri tähän eli viestintään. Miten hyödyntää kehittyvää teknologiaa syrjäyttämättä osaa kansalaisista? Siinä on valtava haaste.
- Kapulakieli romukoppaan

4. Kaikkien osallisuus

- Kuinka voisimme lisätä Vanhusneuvostojen vaikutusvaltaa
- Selvittää kuinka Vanhusneuvosto voisi toimia kunnassa ikääntyvän väestön edunvalvojana ilman puoluepoliittista häirintää ja saada valmisteluvaiheessa olevista asioista tietoa sekä päästä arvioimaan toimenpiteiden vaikutusta. Lisäksi neuvostoilla pitäisi olla päätösvalta niille kuuluvissa asioissa.
- Ikääntyvien osallistuminen.
- Suomessa on paljon eri ikäisiä ihmisiä jotka olisivat valmiita auttamaan monissa asioissa, pitäisi saada heidät ulos poteroistaan, tämä on jäänyt puolitiehen. Yhdistyksille ja järjestöille pitäisi saada paremmat toimintaedellytykset, niin rahoituksen kuin toimintatilojen suhteen. Vanhusneuvostot voisi olla hyvä toimija, tuntevat kuntien vanhustilanteen erittäin hyvin ja ovat yhteyksissä kuntien viranomaisiin.
- Kuinka voisimme tehdä vanhusneuvostot paremmin tunnetuiksi. Yksi keino on laatia vuosittain kirjallinen selostus kuvineen, se sitten jaetaan kaikille sidosryhmille ja erityisesti Medialle.
- Kunta huolehtii neuvoston jäsenten tietotekniikan laitteista ja tarpeellisesta tietotekniikan toiminnan ohjauksesta, jotta tietojen siirto olisi sujuvaa ja nopeaa sekä päästäisiin eroon hitaasta paperipostituksesta.
- Käyttäjänäkökulmaa ja asiakasosallisuutta välittävien toimielinten kuten kunnallisten ja maakunnallisten vammaisneuvostojen todellisen toimivallan varmistaminen, etteivät ole vain näennäisiä osallisuuden areenoita-
- Ikäihmisten osallisuus vaikuttamisessa, päätöksenteossa ja omien asioidensa hoidossa, nimenomaan digitalisaation näkökulmasta.
- Ikäihmisillä ei ole taitoa eikä laitteita saada netin kautta tietoa. Vasta seuraava sukupolvi hallitsee asian.
- Lasten näkökulman ja vaikutusten lapsiin (alle 18-vuotiaisiin) sisällyttäminen päätöksentekoon. Tästä tulisi huolehtia niiden, jotka ovat mukana lasten arjessa (vanhemmat, muut huoltajat, opettajat, varhaiskasvatushenkilöstö, tutkijat).
- Nuorten aktivointi yhteiskunnallisesti
- Nuorten osallistumisen edistäminen: nuoria koskevien asioiden saaminen lähemmäksi nuoria. Esim. kouluviihtyvyyden parantaminen nuorten aloitteiden ja ideoiden pohjalta koulukohtaisesti. Toinen esimerkki: Nuorten mielipiteen liikennejärjestelyistä.
- Eriarvoisuutta vähentävien osallistumistapojen vahvistaminen, ml esteettömyys ja saavutettavuus
- Osallistumisen tulee olla helppoa, esim. mobiilisovellukset (nuoret mukaan) ja mahdollisuuden vaikuttaa olla todellinen. Hyvä olisi myös, jos asian etenemistä olisi helppo seurata.
- Vähemmistö- ja kieliryhmien yhdenvertaiset osallistumismahdollisuudet
- Yksittäisen kansalaisen mahdollisuudet vaikuttaa päätöksiin tekoihin
- Kansalaisten osallistumisen edistäminen niin, että kahtiajakautuminen hyvä- ja huono-osaisiin estyy
- Kansalaisten kuuleminen uudella maakunnallisella tasolla
- Vallankäytön välineiden keskittyminen harvoille ja valituille ulkopuolisille (ei demokraattisesti valituille) estettävä; mitähän se ns. demokratia tässä ja nyt oikein on ja kenen demokratiaa? Tätä ns. kansa kysyy ja ihmettelee + jättää äänestämättä.
- Vaikuttamisen keskittyminen samoille naamoille eri tasoilla (kansanedustajat, jotka istuvat valtuustoissa, kuntayhtymissä, maakuntien littojen elimissä, maakuntahallinnossa). Tarkoitus vain ja ainoastaan niillä kerätä ääniä puolueelle, mutta asioitten "osaaminen ja taitaminen" on hukassa. Vaikuttaminen on vain taktikointia ja äänten saalistamista omille!
- Hallinnossa tulee olla selkeä ohjeistus, jolla määritellään sallitun yhteydenpidon/lobbauksen ehdot.
- Ei hyväveli toimintaa eli ei valita henkilöitä jäsenyyden vuoksi.
- Julkaistaan lobbaajarekisteri avoimena datana
- Nopeiden verkkoyhteyksien edellytysten luominen koko maan alueelle

5. Kansalaisyhteiskunnan toimintaedellytykset

- Kansalaisjärjestön asema ja toimintamahdollisuudet
- Vapaaehtoistyön edellytysten tuki
- Kansalaisten osallistumismahdollisuudet yhteisen hyvän ja yhteisen yhteiskunnan rakentamiseen. Vapaaehtoistoimintaan liittyvien esteiden poistaminen. Vapaaehtoistoiminta ja kansalais-
taidot takaisin koulujen opetussuunnitelmiin
- Kansalaisaktiivisuuden ym. perinteisestä vaali-instituutioon nojaavasta poliittisesta osallistumisesta ja edustamisesta poikkeavien osallistumismuotojen resursointi ja laajempi huomioiminen päätöksentekoprosesseissa ja -elimissä.
- Järjestöjen sekä neljännen sektorin tuoman lisäarvon tunnistaminen ja tunnustaminen hallinnon muutoksissa ja esimerkiksi sote-uudistuksessa, 3.- ja 4.sektorin toimijoiden toimintaedellytysten turvaaminen valtakunnallisesti sekä järjestöjen keskinäisen yhteistyön vahvistaminen sektorirajat ylittäen.

6. Palvelujen saavutettavuus ja esteettömyys

- Hallinnon palveluiden saavutettavuus ja esteettömyys
- Miten kansalainen löytää tarvitsemansa tiedot ja yhteydet koskien julkista sektoria (valtion-, maakunta- ja kuntahallinto) tulevaisuudessa keskitetysti eri puolilla Suomea tasapuolisesti ja -vertaisesti, myös ei-digitaalisesti
- Ajantasaista ja selkeää tietoa kansalaisille sekä kasvokkain että sähköisten palveluiden kautta
- Tavoite "Hallinto palvelualustana". Mitä se merkitsee?
- Verkkopalveluiden toteutus testattava ei-atk-orientuneella kansalaisella. verkkopalveluiden tulee olla mahdollisimman yksiselitteisiä, erikoiskieltä karttavia
- Tietotekniikka esteettömäksi ikääntyneille
- Esteettömyys
- Tuottaa selkeitä ja mahdollisimman esteettömiä nettipalveluita
- Asiakkaiden ja palveluja käyttävien kansalaisten kokemustiedon jalostamisen ja vahvistamisen tukeminen järjestöjen kautta.
- Asiakaslähtöisyys kaiken toiminnan lähtökohdaksi: yhteissuunnittelu, tehokkuus, oikea-aikaisuus
- Teknologian hyödyntäminen hallinnossa: sähköisen asioinnin käyttöliittymät kuntoon, nyt mennään liikaa insinööri edellä, kun insinöörin pitäisi olla viestinnän palvelija.
- Viranomaisten asiakaslähtöinen toiminta
- Varmistettava miten myös ikäihmiset, näkö- yms. vammaiset saavat palveluita myös ilman tietokoneita, face to face neuvonta varmistettava
- Ikäihmisten osallisuuden varmistaminen
- Ikääntyvien mahdollisuus hyödyntää digitalisaation tarjoamia mahdollisuuksia.
- Ikäihmisiä koskevassa hallinnossa koulutusta erilaisista teknologia jutuista koska ymmärtääkseni tälläkin hetkellä on suuri joukko hallinnossa joka ei ymmärrä kuinka ykkösasiana teknologia parantaa ikäihmisen elämää
- Ikääntyvien mahdollisuus hyödyntää digitalisaation tarjoamia mahdollisuuksia.
- Ikäihmisiä koskevassa hallinnossa koulutusta erilaisista teknologia jutuista koska ymmärtääkseni tälläkin hetkellä on suuri joukko hallinnossa joka ei ymmärrä kuinka ykkösasiana teknologia parantaa ikäihmisen elämää
- Syrjäytyneiden ja syrjäytymisvaarassa olevien tarpeiden kartoitus ja huomioiminen digitalisoituvassa maailmassamme sekä palvelujen kehittäminen niistä tarpeista lähtien
- Yritykset mukaan mahdollistamaan erilaista toimintaa, tiedän että rahaa löytyy kun vaan saadaan yritysten johto ymmärtämään että se on yhtä kannattavaa kuin urheilusponsorointi. Nuoret mukaan toimimaan ikäihmisten kanssa. Kotiin vietävissä palveluissa on paljon parannettavaa
- Digitalisaation hyödyntäminen: aito toimintatapojen muutos. Avoimuus uudelle.
- Teknologia esteetön hyödyntäminen
- Teknologian tulee olla käyttäjälähtöistä ja -ystävällistä. Näin ei nykyisellään ole. Vaikeakäyttöinen ja huonosti toimiva teknologia vaikeuttaa olennaisesti hallinnon avoimuutta.
- Uusien teknologioiden hallittu soveltaminen
- Prosessien sähköistämisen jatkaminen (mm. sähköinen allekirjoitus, vahva tunnistautuminen)

7. Virkamiesten valinta ja koulutus, virkamiesetiikka

- Virkamiesten valinta täytyy tehdä avoimemmaksi ja ennen kaikkea ikäihmisiä tekemään valintoja heitä koskevista virkamiehistä, ja myös näin vältetään korruptiosta, koska ikäihmisillä on pääsääntöisesti korkea moraalit?
- Poliittisten virkanimitysten lopettaminen. Poliittista ja virkamiesjohtoa lähellä olevien virkamiesten ideologinen - ei tietopohjainen - vaikutusvalta on nykyisellään liian suuri. Se estää toimenpiteiden valmisteluvaiheessa koko yhteiskuntaan vaikuttavien asioiden demokraattisen käsittelyn. Näin toimitaan tietoisesti.
- Koulutusta/valmennusta virkahenkilöille osallistumisen suunnittelusta ja järjestämisestä
- Etiikka. Viranomaisten etiikkatietoisuutta pitäisi vahvasti kasvattaa. Eettiset kysymykset leimaavat sekä asiakastyötä että hallinnon sisäistä työtä. Käytännön toimenpiteenä ehdotan VM:n ehdottamien etiikkapäivien voimakasta lanseerausta sekä toisaalta eettistä neuvontaa ja ilmiantajien suojan parantamista. Epäeettisyys ei aina kytkeydy suuriin taloudellisiin summiin, mutta on lähes aina työyhteisöä ja sen ilmapiiriä rapauttava tekijä.
- Uudistuvan ja uudistettavan hallinnon arvot